

Position paper

Opmerkingen van de VNG op het onderdeel Cultuur van de Begroting van het Ministerie van OCW

Maandag 14 november behandelt u de het onderdeel Cultuur van begroting OCW (36 200 VIII) met staatssecretaris Uslu. De VNG vraagt uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. Compensatie energierekening culturele instellingen vergt aanvullend budget buiten de cultuurbegroting;
2. Bibliotheken – Gemeenten verwelkomen het extra budget maar willen geëxpliciteerd zien wat de zorgplicht behelst;
3. Fair Pay door medeoverheden – Gemeenten kunnen het voorbeeld van de staatssecretaris slechts volgen als zij, net zoals op de rijksbegroting, aanvullend budget voor ontvangen: 70 miljoen;
4. Archeologie: eens met staatssecretaris om te focussen op het borgen van de archeologische functie niet op de invulling daarvan;
5. Basisinfrastructuur (BIS): De VNG kan zich vinden in het besluit van de staatssecretaris om de BIS niet te verlengen, vanwege het behoud van beleidsvrijheid van gemeenten en nieuwe instroom.

1 Energierekening

Het is goed dat de Kamer zich zorgen maakt om de energierekening van culturele instellingen deze winter, zoals blijkt uit de [motie Paternotte c.s.](#), aangenomen bij de Algemene Politieke Beschouwingen in september. We zijn in afwachting van de uitwerking van de motie die, zoals ook aangegeven bij o.a. het debat over de begroting VWS toen het ging over verenigingen en buurthuizen, bij Najaarsnota bekend zal worden. Voor nu volstaat de oproep het benodigd budget aanvullend op de begroting te zoeken. Dekking vanuit de cultuurbegroting zal ertoe leiden dat er voor cultuurbeleid sec te weinig over zal blijven.

2 Bibliotheken

Gemeenten zijn blij met het verruiming van het budget voor bibliotheken in oplopend van 18,7 miljoen in 2023 tot 53,7 miljoen vanaf 2025. Het is ons echter nog onduidelijk wat de wettelijke zorgplicht zal behelzen. Zolang we dat niet weten kunnen we niet zeggen of het extra budget afdoende is.

Overigens willen we u er op wijzen dat verreweg de

meeste gemeenten al heel goed voor hun bibliotheken zorgen. Als, door financiële krapte gedwongen, gemeenten moeten bezuinigen, zullen ze pas als allerlaatste snijden in bibliotheekvoorzieningen.

3 Fair Pay

Gemeenten complimenteren de staatssecretaris Uslu doordat ze het goede voorbeeld geeft en het principe van fair pay in de praktijk brengt. Haar voorbeeld wordt al in meerdere gemeenten gevolgd, want ook gemeenten vinden het belangrijk dat kunstenaars en makers fatsoenlijk worden betaald. De staatssecretaris heeft daarvoor 35 miljoen extra op haar begroting van 1 miljard gekregen. Gemeenten geven in totaal 2 miljard uit aan kunst en cultuur. Dat zou betekenen dat gemeenten ruwweg voor een bedrag van 70 miljoen voor fair pay gecompenseerd dienen te worden. Bij gelijkblijvend budget zouden gemeenten alsnog fair pay kunnen toepassen maar zou het aanbod kleiner worden. Het komt per slot van rekening uit de lengte of uit de breedte.

4 Archeologie

De Raad voor Cultuur stelt in zijn advies [Archeologie bij de tijd](#) voor "de voorwaarden te scheppen zodat in elke gemeente een (mogelijk gedeelde) gemeentearcheoloog aangesteld kan worden." Inmiddels heeft de staatssecretaris in haar [Beleidsreactie](#) op het rapport gesteld deze suggestie niet letterlijk te nemen. Wij zijn het eens met de gedachtegang van de staatssecretaris en willen betrokken blijven bij het uitwerken van een oplossingsrichting via bijvoorbeeld provincies om capaciteit en deskundigheidsbevordering bij gemeenten op orde te krijgen

5 Basisinfrastructuur

In haar [brief](#) over de toekomst van de culturele basisinfrastructuur (BIS) van 20 oktober schrijft de staatssecretaris dat ze de huidige BIS (2020-2024) niet zal verlengen, maar dat er voor de periode 2025-2028 een relatief eenvoudige aanvraagronde komt. Ze kiest ervoor om de opzet van de BIS gelijk te houden aan de vorige ronde. De VNG kan zich vinden in het besluit, omdat het voldoet aan de belangrijkste voorwaarden die wij aan ons standpunt hebben verbonden; behoud van beleidsvrijheid van gemeenten en nieuwe instroom.

Gunstig voor de sector is dat dit besluit moet zorgen voor minder administratieve lasten bij de instellingen én er ook ruimte blijft voor nieuwkomers. Ook vinden wij het positief dat de eerdere verruiming van het beschikbare budget van € 25 miljoen per jaar in de periode 2025-2028 overeind blijft, om zo meer aanvragen te kunnen honoreren.

In de brief reageert de staatssecretaris ook op de oproep van de Raad voor Cultuur om gelijktijdig met de verlenging van de BIS te werken aan de herijking van het huidige cultuurbestel. De Raad deed in maart dit jaar daartoe een [eerste verkenning](#). De herijking betreft onder andere de rijksregelingen, evenals de wijze waarop rijk, gemeenten en provincies de culturele infrastructuur gezamenlijk vormgeven. De staatssecretaris verzoekt de Raad voor Cultuur om in het najaar van 2023 met een advies te komen. Een van de aandachtspunten onder de noemer 'vernieuwingsagenda voor de toekomst' is de samenwerking tussen de overheden. De VNG is uiteraard gesprekspartner op dit onderwerp, zowel richting de Raad als naar het rijk (OCW) en de provincies (IPO).

november 2022